

Progestagenska kontracepcija

Kao što samo ime kaže radi se o primjeni samo progestagena u niskoj dozi koja ne sprečava ovulaciju ali djelujući lokalno na cerviks, cervikalnu sluz i endometrij postiže svoj kontraceptivni efekat. Ovaj vid hormonske kontracepcije se može primijeniti kod skoro svih žena pa čak i kod dojilja ali je značajan za žene u petoj deceniji, pogotovo one koje imaju obilne i produžene menstruacije. S obzirom da je fertilitet ove grupe žena inače manja, kontraceptivni učinak progestagenske kontracepcije praktično na istom nivou kao kombinovane hormonske kod mlađih žena.

Problem kod progestagenske kontracepcije su nere-dovne menstruacije i sporo uspostavljenje ciklusa nakon prestanka primjene, što za žene preko 40 godina i nije neki problem.

Postoje četiri načina primjene ove vrste hormonske kontracepcije: tablete, intramuskularne injekcije, implantati i vaginalni prstenovi.

Progestagenske tablete se piju svaki dan u isto vrijeme ali i za vrijeme menstruacije zbog metaboličke razgradnje pilule koja se dešava unutar 24 sata, te zbog vrlo niskih doza hormona.

Intramuskularne injekcije se daju svaka tri mjeseca, a sadrže depo preparat progestagena koji se otpušta u dozi koja može da napravi kontraceptivni učinak.

Implantanti tanki cilindri, dugi 3-4cm koji se stavljau pod kožu nalaktice. U njima je smještena aktivna kontracepcijska kompo-nenta koja polagano otpušta

hormonski aktivnu supstancu tokom 5 godina

i tako

osigurava neplodnost. Ta vrsta kontracepcije u Slika br. 12. Progestagenska kontracepcija svijetu je poznata kao "Norplant I i Norplant II".

Vaginalni prstenovi su impregnirani progestagenom koji se svakodnevno otpušta u konstantnoj količini od 20 μ g levonorgestrela u vaginu odakle prelazi u krvotok. Ova doza je dovoljna da djeluje na cervikalnu sluz, endometrij i motilitet spermija u periodu od tri mjeseca. Kao i dijafragme i oni su različitih dimenzija ali za razliku od njih nisu barijerna sredstva. Njihov promjer je od 50-60 mm a debljina 7,5 do 9,5mm.

Intrauterini ulošci sa progestagenom proširili su indikacije običnih intrauterinih uložaka i na žene sa miomima, te obilnim i produženim menstruacijama.

Njihovo progestagensko djestvo traje pet godina. U tom periodu svakodnevno se otpušta 20ug levonorgestrela. Prednost ovakve primjene progestagena je u tome što je njegovo djestvo uglavnom lokalno na endometrij. Koncentracija levonorgestrela u krvotoku značajno je niža nego u korisnica kombinovane hormonske kontracepcije ili potkožnih implantata. Međutim, njegova koncentracija u endometriju je 1000 puta veća nego u krvotoku što dovodi do značajne atrofije endometrijalnog epitela, uz jaku decidualnu reakciju sličnu onoj u ranoj trudnoći. Trajna izloženost visokoj količini gestagena dovodi do ometanja kretanja spermija i do nemogućnosti implan-tacije. Sve ovo su razlozi zbog čega je ova metoda postala najdjelotvornija privremena metoda kontra-cepcije. Jedina mana je da zbog uznapredovale atrofije endometrija može doći i do amenoreje, ali je zbog toga njeno polje djelovanja prošireno i na žene sa endometriozaom i perimenopauzalnim krvarenjima.